

Commotie over beheer voor de Gladde slang: de visie van SBB

We schreven in ons jaarverslag van 2009 iets over de manier waarop Staatsbosbeheer(SBB) bij haar werk in het kader van soortenbescherming voor de Gladde slang in het zuiden van de Deurnese Peel de bodem met zware machines kapot gereden had.

We hebben daarna overleg gehad met SBB en er werd afgesproken dat dit soort schade bij de verder nog uit te voeren werkzaamheden voorkomen zou worden. Begin 2011 zagen wij echter dat SBB in het Zinkske, de Bult en de Liesselse Peel weer met groot materieel bezig was geweest en dat het veen daarbij was beschadigd. Wij leverden forse kritiek daarop in onze Peelflits: zie op onze website onder de rubriek Nieuws de [Peelflits nr. 1 van 2011](#).

Na deze Peelflits verbrak SBB het overleg met WBdP over beheer. Wel werd afgesproken dat WBdP de visie van SBB op het werk in een nieuwe Peelflits zou uitbrengen, waarna het overleg zou worden hervat. SBB beloofde om ons voortaan meer te betrekken bij het beheer, zodat iets dergelijks voortaan voorkomen zou kunnen worden. Begin dit jaar ontvingen wij de visie van SBB. Zoals afgesproken geven wij deze hieronder integraal weer. Daarna volgt van ons een kort commentaar daarop.

Visie van SBB

Geachte lezer,

Afgelopen jaar was er veel commotie over de werkzaamheden van Staatsbosbeheer in de Deurnese Peel. Die werkzaamheden hebben zelfs geleid tot Kamervragen. Terecht of onterecht? Wat in die turbulente periode wel duidelijk is geworden dat veel van de kritiek was gebaseerd op ongenueanceerde en eenzijdige berichtgeving en beeldvorming.

Ook de Werkgroep Behoud de Peel was zeer negatief over onze werkzaamheden en mailde haar achterban een bericht met de titel "de Peel wordt vernield". Staatsbosbeheer was "de kop van jut". Staatsbosbeheer heeft daarop bestuurders, pers en organisaties waaronder de Werkgroep Behoud de Peel, de gemeente Deurne, het Bosschap en RAVON uitgenodigd om te komen kijken naar de "ramp" die zich kennelijk had voltrokken in de Deurnese Peel. Dat heeft bijgedragen aan een veel genuanceerder beeld zoals ook blijkt uit de bijgevoegde recente artikelen uit het Eindhovens Dagblad en NRC.

De negatief kritische houding van de Werkgroep Behoud de Peel ten aanzien van de werkzaamheden in de Deurnese Peel hebben de verhoudingen met Staatsbosbeheer op scherp gezet. Dit heeft geleid tot een verstoorde relatie en een bevriezing van de contacten.

Begin september 2011 hebben we de afspraak gemaakt dat Staatsbosbeheer de ruimte krijgt om u kennis te laten nemen van de resultaten van ons project in de vorm van een aantal artikelen die onlangs verschenen zijn. Het uitkomen van deze artikelen heeft wat op zich laten wachten. Ze zijn uiteindelijk eind december 2011 gepubliceerd. Daarmee kan nu pas worden voldaan aan de eerdere afspraken. Het leek mij goed u, als kritische lezer deze informatie toe te sturen zodat u zich een genuanceerd oordeel kunt vormen over de werkzaamheden en de effecten ervan.

Met vriendelijke groeten

*Arjan van der Zee
Districtshoofd Staatsbosbeheer
District Peel&Kempfen*

NRC Handelsblad 27 december 2011

Wrede verstoring goed voor winterslaap

Arjen Schreuder

SAMENVATTING

In de Deurnese Peel werden massaal berken gekapt. Was dit nodig? Maar reptielenkenners zuchten: de gladde slang houdt van kale vlaktes.

VOLLEDIGE TEKST:

„Water is het bloed van De Peel”, zegt boswachter Piet Zegers. Hij struint tussen de varens en bukt zich om een plukje veenmos op te vissen. „Het fundament van het hoogveen.” Een plantje dat water opzuigt als een spons en de laag vormt waarop hoogveen zich ontwikkelt. „Ooit staat hier twee meter hoogveen.”

Dit is de Deurnese Peel op de grens van Brabant en Limburg. Het gebied waar een jaar geleden enkele parlementariërs bij een boer op bezoek waren, om volstrekt toevallig getuige te zijn van grootschalige bomenkap. Bulldozers reden door het gebied om het 'structuurrijker' en opener te maken. Dat moest vooral de gladde slang, die hier voorkomt, ten goede komen. Maar waarom? Op YouTube stond tot overmaat van ramp een filmpje waarin een trekker in een veenput was weggezakt.

De Kamerleden vroegen om opheldering. Was dit nodig? Er leefden toch al gladde slangen? Waarom hun leventje wreed verstoren? Uitgerekend staatssecretaris Bleker (Natuur, CDA), die door zijn bezuinigingen veel vijanden onder natuurbeschermers heeft gemaakt, moest het voor **Staatsbosbeheer** opnemen. De kap van bomen was een „belangrijke maatregel”, om het gebied te „vernatten” en daardoor hoogveen terug te krijgen. „Bovendien profiteren soorten als de gladde slang hiervan.” Of de bulldozers niet vervangen konden worden door paarden? Bleker: „De uitvoering van natuurbeheer met hand en paard geeft minder onrust. Maar het tijdperk van de industrialisatie en mechanisatie heeft zich - vanzelfsprekend - ook tot het natuurbeheer uitgebreid.”

Reptielenkenners zuchten om alle onbegrip en verontwaardiging over de bomenkap. Rob van Westrienen is blij dat de staatssecretaris de maatregel heeft verdedigd. Hij is directeur van RAVON, een stichting die zich sterk maakt voor reptielen, amfibieën en vissen, en ook voorzitter van Soortenbescherming Nederland, een samenwerkingsverband van natuurorganisaties. Minder blij is hij met Blekers „afbraakbeleid” in het algemeen. Van Westrienen: „In het begin dacht ik dat het met die bezuinigingen nog wel mee zou vallen. Later besepte ik: het is menens. Dit kabinet draait de resultaten van tientallen jaren natuurbeleid de nek om.” Op tien tot twaalf plaatsen in de Deurnese Peel zijn massaal berken gekapt. Jeroen van Delft, medewerker van RAVON, neemt de inmiddels kale vlaktes in ogenschouw. „Dit is het landschap waar gladde slangen van houden”, zegt hij. Enkele maanden geleden, kort na het einde van de bomenkap, werden hier op één dag vijftien gladde slangen geteld. „Dat is heel veel. Die werkzaamheden hebben dus wel degelijk een positief effect.” Tevreden lopen Van Delft en Van Westrienen over een oud pad waarlangs turfstekers het veen vervoerden. Onder het pad, onzichtbaar opgerold in de zwarte aarde, liggen gladde slangen, in winterslaap. Eind goed al goed.

OPINIE: RAVON vindt veel gladde slangen in de Peel

Bericht uitgegeven door Stichting RAVON op donderdag 22 december 2011

Werkzaamheden Staatsbosbeheer hebben geen nadelige invloeden.

Uit onderzoek van RAVON blijkt dat de zeldzame gladde slang het natuurherstel dit voorjaar in de Deurnese Peel goed heeft doorstaan. Kamerleden van CDA, VVD en SGP hadden destijds forse kritiek op de door Staatsbosbeheer uitgevoerde werkzaamheden. De populatie is echter niet aangetast, integendeel, ze is stabiel en zal de komende jaren volop kansen hebben om te groeien. Staatsbosbeheer verwijderde dit voorjaar circa tachtig hectare opslagbos in de Deurnese Peel.

De Peel, habitat van de gladde slang (foto: Arnold van Rijsewijk).

Dat was nodig om een aantal zeldzame en karakteristieke planten en dieren van hoogveen een meer geschikt leefgebied aan te bieden. Deze planten en dieren, waarvan de gladde slang de meest aansprekende is, houden allemaal van openheid. Het weghalen van struiken en bomen kan in kleine gebieden heel goed met hand- of kettingzaag, maar in grote gebieden zoals de Deurnese Peel en de aanpalende Mariapeel, samen 2700 hectare groot, is dat ondoenlijk.

De machinale ingrepen waren fors. Staatsbosbeheer heeft echter vooraf door RAVON in kaart laten brengen waar de belangrijkste plekken voor de gladde slang liggen, om die te kunnen ontzien. Zo zijn de hogere, drogere delen tijdens de werkzaamheden gemedend, omdat daar in de winter veel dieren, waaronder slangen, overwinteren. Er is vooral gewerkt in heel dicht opslagbos, bos dat voor de gladde slang en andere karakteristieke diersoorten veel minder waarde heeft dan de meer open terreindelen.

Gladde slang (foto: Arnold van Rijsewijk)

RAVON houdt met haar vrijwilligers en medewerkers de stand van amfibieën, reptielen en vissen bij. Dat geldt ook voor de gladde slang in de Deurnese Peel. Op die manier weten we nu al, dat er nog steeds volop gladde slangen in dit gebied aanwezig zijn. Zo werden er op één mooie junidag door Peter Keijsers maar liefst 15 slangen in twee uur tijd gevonden; aantallen die op de beste plekken ook voor de werkzaamheden werden geteld. Her en der in het gebied zijn ook nog kleinere aantallen dieren gevonden. De vindplaatsen lagen allemaal in het gebied waar nog geen vier maanden daarvoor grote machines duizenden bomen kaptten. Het benutten van goede kennis over deze diersoort bij de beheerplanning, zoals hierboven beschreven, heeft er dus voor kunnen zorgen dat er inderdaad geen grote schade aan de slangenpopulatie is toegebracht. Gezien de gecreëerde openheid en het maken van speciale zon- en schuilplekken voor de gladde slangen, verwacht RAVON de komende jaren een flinke uitbreiding van de populatie.

Kop gladde slang (foto: Jelger Herder)

De nu gemeten resultaten staan haaks op conclusies van Kamerleden van CDA, VVD en SGP dit voorjaar op de beheerwerkzaamheden van Staatsbosbeheer in de Deurnese Peel. Een YouTube-filmpje van Staatsbosbeheer zou veel schadelijker zijn voor hoogveen dan mest uit de landbouw. Er zou een door het veen ploeterende trekker maakte hen furieusden in geen honderd jaar gladde slangen terugkeren. Staatssecretaris Bleker werd met ferme vragen bestookt over deze "natuurvernietiging".

Direct nadat de commotie ontstond, plaatste RAVON al een kort stuk op haar site om de werkzaamheden in perspectief te plaatsen. RAVON nodigt de Kamerleden van harte uit op een werkbezoek, waarbij we samen het leefgebied van deze interessante slang kunnen gaan bekijken.

Tekst: Jeroen van Delft, RAVON
Foto's: Arnold van Rijsewijk, RAVON; Jelger Herder, RAVON

Eindhovens Dagblad.

Gladde slang liet zich niet verjagen

Laatst bijgewerkt op: vrijdag 23 december 2011 | 08:01

DEURNE - De zeldzame gladde slang heeft het natuurherstel in de Deurnese Peel van dit voorjaar goed doorstaan. De populatie is niet aangetast maar stabiel, en heeft in de komende jaren volop kans om te groeien.

Dat zegt de Stichting Ravon, die zich sterk maakt voor de amfibieën, reptielen en vissen in ons land. Ravon heeft in de zomermaanden onderzoek gepleegd naar de gladde slang in de Peel.

De bevindingen van Ravon zijn aan het einde van het jaar een mooie opsteker voor Staatsbosbeheer. Die werd begin dit jaar overstelpet met kritiek wegens de grove wijze waarop ze circa 80 hectare opslagbos had verwijderd. Bovendien werden er zeer kritische Kamervragen over gesteld.

Commentaar WBdP op visie SBB

Op zo'n 80 ha waren bomen gezaagd en met machines het gebied uitgereden. Doordat hiervoor veel op en neer gereden was, was op nattere plekken de veenbodem beschadigd. Erger nog was dat er heel veel grote takkenhopen in het gebied gemaakt waren. Volgens het RAVON zou dat goed zijn voor de slangen. Het waren echter overbodig veel en overbodig grote hopen. Deze takkenhopen waren afgedekt met plagsel dat ter plekke machinaal bij elkaar was geschraapt. Daardoor was op veel plekken de veenbodem bloot komen te liggen. Dat heeft tot gevolg dat het veen sneller gaat oxideren, iets dat bij hoogveenbeheer altijd zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. In het centrale deel van de Deurnese Peel, langs de Soeloop, was het werk gelukkig wel netjes gebeurd.

Behalve vanwege de schade aan het veen, vinden wij dit soort grootschalige, machinale werk ook om een andere reden verkeerd: het is zo lange tijd enorm zichtbaar dat er grof gewerkt is. Het in Nederland vrij unieke 'wildernisgevoel', dat je in de Peel nog kunt beleven, is dan weg. Daarbij zijn er ook nog stukken oud berkenbos weggehaald, die wij juist zouden hebben laten staan, vanwege het 'oerboskarakter'. Bovendien is het daar zo droog dat er toch weer snel bos terugkomt als je niet aan het zagen blijft. Of er komen allemaal Adelaarsvarens te groeien, waar de Gladde slang zich niet in thuis voelt.

Ook is er bos aan de randen van de Peel weggehaald, waardoor je als je in de Peel loopt tegen de auto's en varkensstallen aankijkt. Het 'oneindige', uitgestrekte, eenzame Peelgevoel is dan weg. Wanneer wij zelf met onze Peelwerkers in de Peel aan de slag gaan, doen we altijd ons best om dit te vermijden.

SBB schrijft hierboven in haar visie dat uit tellingen is gebleken dat de slangenpopulatie door het werk niet achteruit is gegaan en dat men positieve effecten ervan verwacht. WBdP is van mening dat SBB de kwestie te eenzijdig vanuit de Gladde slang bekijkt, zonder de gevolgen voor het veengebied te beschouwen. Natuurlijk zal het niet zo zijn dat als je 80 ha op deze manier behandelt, dat je dan het jaar daarna opeens minder slangen in de Peel aantreft. De rest van de Peel is zo groot dat je dat effect niet merkt. Of de maatregelen voor de slangen positief zullen uitpakken betwijfelen we, want de meeste betreffende plekken zijn volgegroeid met Adelaarsvarens en zullen dus toch geen optimaal slangenbiotoop worden. Wij vinden deze manier van werken in ieder geval niet voor herhaling vatbaar.